

Analyse | kraka

15. juli 2014

Kvinder er mere veluddannede end deres partner, men tjener mindre

Af Kristian Thor Jakobsen og Katrine Marie Toftthøj

Gennem de senere årtier er der sket et markant løft i kvinders uddannelsesniveau i Danmark. Men hvem bliver kvinderne gift med? Har det højere uddannelsesniveau påvirket uddannelsesmønstret blandt ægtepar? Dette notat ser på, hvem kvinderne gifter sig med, hvem der tjener mest i de ægtepar og hvor parterne har samme uddannelsesniveau.

Hovedkonklusioner

- Størstedelen af de danske ægtepar (blandt 20-40 årige) består af par med ens uddannelsesniveau, dvs. hvor faglærte gifter sig med faglærte, kvinder med lang videregående gifter sig med mænd med lang videregående uddannelse osv. Denne andel har ligget konstant på knap 45 pct. siden 1986 (målt på de overordnede uddannelsesgrupper).
- Det kraftige uddannelsesløft for især kvinder har dermed medført, at langt flere mænd med videregående uddannelse i dag er gift med en kvinde med tilsvarende uddannelsesniveau sammenlignet med for 30 år siden.
- I midten af 80'erne var det normale mønster, at det typisk var manden i et ægteskab, som havde det højeste uddannelsesniveau. Det billede er nu ændret. Siden 2002 har der været flere ægtepar i alderen 20 til 40 år, hvor kvinden har den længste uddannelse. I 2012 udgjorde ægtepar, hvor kvinden var højst uddannet, ca. 34 pct. af alle ægteskaber for 20-40 årige, mens der omvendt (kun) var 23 pct. af ægteskaberne, hvor mænd havde den højeste uddannelse.
- For langt de fleste af de ægtepar, hvor kvinden har det højeste uddannelsesniveau, er det imidlertid manden, der tjener mest. I 45 pct. af disse ægteskaber ligger mandens indtægt over 20 pct. højere end kvindens. Kun i omkring 20 pct. af disse ægteskaber er kvindens indkomst mere end 20 pct. højere end mandens. Disse andele har været rimelig konstante fra midtferiserne og frem til finanskrisen, hvor mændene blev ramt hårdere end kvinderne.
- Indkomstforholdene i de ægtepar, hvor kvinden er højst uddannet, skal bl.a. ses i sammenhæng med, at kvinder vælger uddannelser som i gennemsnit er forbundet med et lavere lønniveau. Desuden er det især kvinderne, der arbejder mindre i de år, hvor ægteparret har små børn.

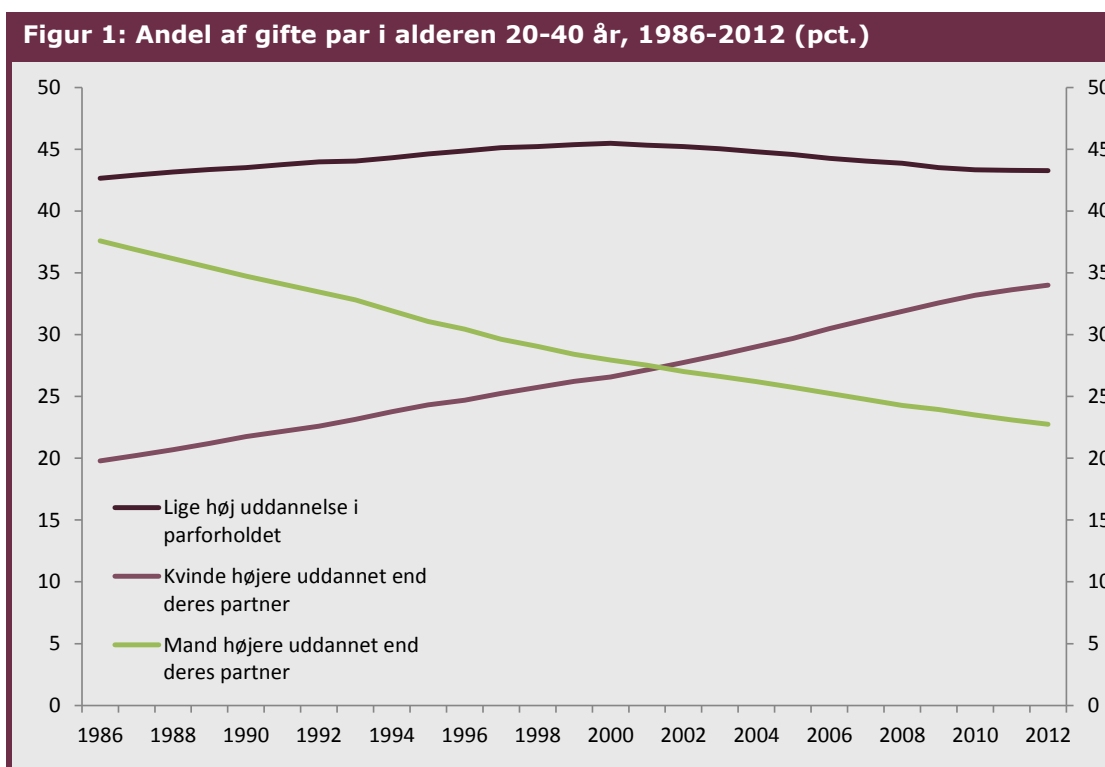
Kontakt

Forskningschef
Kristian Thor Jakobsen
Tlf. 3022 6792
E-mail: krj@kraka.org

1. Baggrund

Kvindernes uddannelsesniveau er steget kraftigt de seneste 30 år, og mere end for mænd. Det har medført, at langt flere mænd er blevet gift med højtuddannede kvinder.

Den andel af ægteskaberne (blandt 20-40 årige), hvor kvinden har den højeste uddannelse, har desuden været stødt stigende siden 1986, jf. figur 1. I 1986 var hvert femte ægteskab kendetegnet ved, at kvinden havde det højeste formelle uddannelsesniveau. I 2012 gjaldt det for hvert tredje ægteskab. Samtidig har den andel af ægteskaberne (blandt 20-40 årige), hvor manden havde den højeste uddannelse, været faldende fra 38 pct. i 1986 til 23 pct. i 2012.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

I dag er det almindelige mønster dermed, at kvinder gifter sig med mænd, som enten har samme eller lavere uddannelsesniveau end dem selv. For mændene er mønsteret, at de gifter sig med kvinder der oftest har samme eller et højere uddannelsesniveau end dem selv (boks 1 gennemgår kort uddannelseskategorierne).

Stigningen i andelen af ægteskaber, hvor kvinder har de længste uddannelser, afspejler som nævnt, at kvindernes uddannelsesniveau er forøget. Eksempelvis havde omkring 40 pct. af kvinderne (i alderen 20-40 år) ingen erhvervskompetencegivende uddannelse i starten af 1980'erne. I 2012 var denne andel faldet til omkring 25 pct. Samtidig er andelen af kvinder med lang videregående uddannelse steget fra under 5 pct. i 1980'erne til 12 pct. i 2012. I dag er der flere kvinder på gymnasier og videregående uddannelser end mænd.

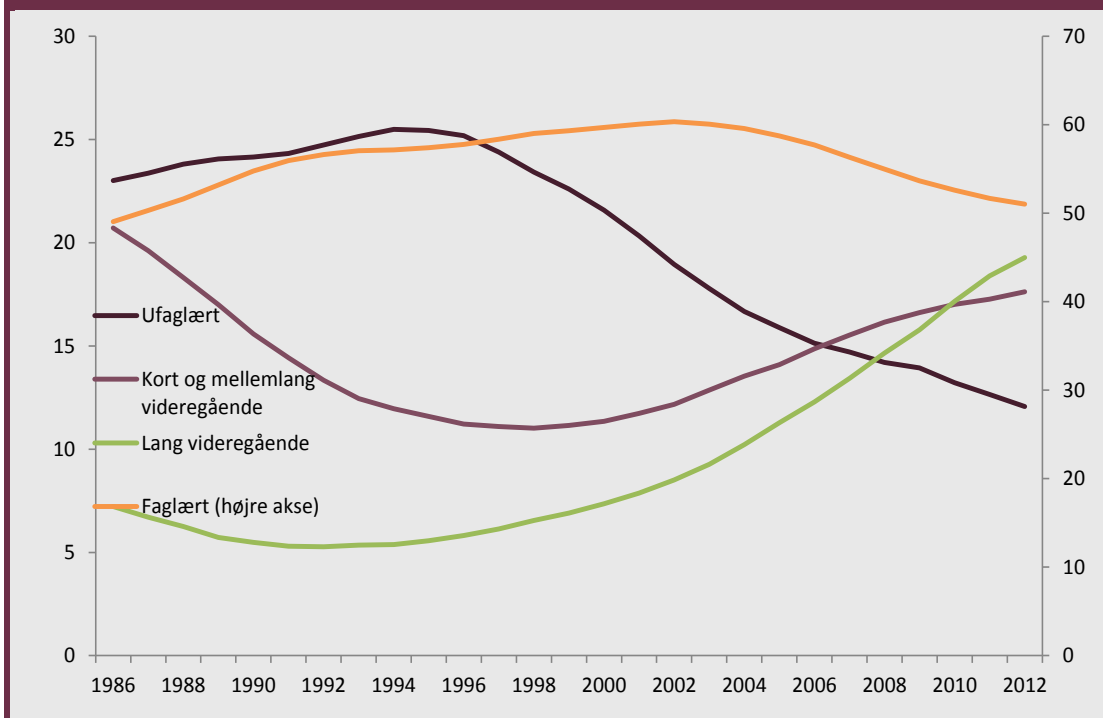
Boks 1: Opdeling af uddannelsesniveau

Analysen ser på uddannelsesniveau blandt ægtepar (i alderen 20-40 år). Uddannelsesniveauet er bestemt for personernes højest fuldførte uddannelsesniveau i det pågældende år. En person under uddannelse tæller således kun med den seneste fuldførte uddannelse og ikke den igangværende uddannelse. Personer er således opdelt i følgende uddannelseskategorier:

- Ufaglærte – Personer uden erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Faglærte – Personer med erhvervsuddannelse som højest fuldførte uddannelse.
- Korte videregående uddannelser - Personer med kort videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse.
- Mellemlange videregående uddannelser - Personer med mellemlang videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse.
- Lange videregående uddannelser - Personer med lang videregående eller forsker uddannelse som højest fuldførte uddannelse.

Den andel af ægteskaberne (for de 20-40 årige), hvor parterne har samme uddannelsesniveau, har været ret stabil (ca. 45 pct.). Heraf udgør faglærte ægtepar (dvs. hvor både manden og kvinden er faglært) omkring halvdelen, og denne andel er på samme niveau i henholdsvis 1986 og 2012. For de øvrige ægteskaber i denne kategori er andelen af par bestående af to ufaglærte faldet fra knap 23 pct. til 12 pct. i 2012, jf. figur 2. Det afspejler især det stigende uddannelsesniveau for kvinder. For ufaglærte kvinder gælder således, at sandsynligheden for at de bliver gift med en ufaglært mand er forøget i perioden, mens det omvendte er tilfældet for ufaglærte mænd. Den andel af ægteskaberne, hvor begge har en lang videregående uddannelse, er omvendt steget fra omkring 7 pct. til knap 20 pct. i 2012.

Figur 2: Uddannelsesniveaue for ægtepar mellem 20 og 40 år med ens uddannelsesniveaue, 1986-2012 (pct.)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Udviklingen i ægteskabsmønstrene er nærmere beskrevet i tabel 2. Tre udviklingstræk kan fremhæves.

For det første er der en klar tendens til, at mænd i langt højere grad end i midt-80'erne gifter sig med kvinder, der har højere uddannelse end dem selv. Det gælder for ufaglærte og faglærte mænd, og for mænd med korte og mellemlange uddannelser. Fx er den andel af de ufaglærte mænd, der er gift med kvinder med længere uddannelse ("opad") forøget fra 50 til 71 pct. Til gengæld er det en langt mindre andel, der gifter sig med kvinder med kortere uddannelse end dem selv ("nedad"). Det fremgår af den sidste søjle i tabellen.

For det andet er der en klar tendens til at kvinder med mellemlang og lang videregående uddannelse i dag i højere grad gifter sig med mænd med kortere uddannelse end dem selv, end tilfældet var i 1980'erne.

Endelig er der en tendens til at langt flere mænd med lang videregående er gift med kvinder med lang uddannelse. Mens der omvendt er et stort fald i andelen af ufaglærte mænd, som er gift med ufaglærte kvinder (se appendiks for mere detaljeret opgørelse af uddannelsesniveaue blandt ægtepar).

Tabel 1: Sandsynlighed for forskellige uddannelsesmatch, givet hhv. kvindens og mandens uddannelsesniveau, 1987, 2000, 2012 (pct.)

		Kvinden gifter sig			Manden gifter sig				
		<i>Opad</i>			<i>Opad</i>				
		1987	2012	Ændring	1987	2012	Ændring		
Kvindens uddannelse	Ufaglært	72	68	-4	Mandens uddannelse	Ufaglært	50	71	21
	Faglært	16	17	1		Faglært	16	33	17
	Kort	31	23	-7		Kort	27	47	20
	Mellem	20	16	-4		Mellem	4	19	15
	Lang	0	0	0		Lang	0	0	0
		<i>Nedad</i>			<i>Nedad</i>				
		1987	2012	Ændring			1987	2012	Ændring
Kvindens uddannelse	Ufaglært	0	0	0	Mandens uddannelse	Ufaglært	0	0	0
	Faglært	19	19	1		Faglært	41	18	-23
	Kort	59	59	0		Kort	65	43	-22
	Mellem	45	60	15		Mellem	38	30	-8
	Lang	29	45	17		Lang	72	47	-25
		<i>Samme</i>			<i>Samme</i>				
		1987	2012	Ændring			1987	2012	Ændring
Kvindens uddannelse	Ufaglært	28	32	4	Mandens uddannelse	Ufaglært	50	29	-21
	Faglært	65	63	-2		Faglært	43	49	6
	Kort	11	17	7		Kort	8	10	2
	Mellem	35	23	-11		Mellem	58	51	-7
	Lang	71	55	-17		Lang	28	53	25

Kilde:

Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

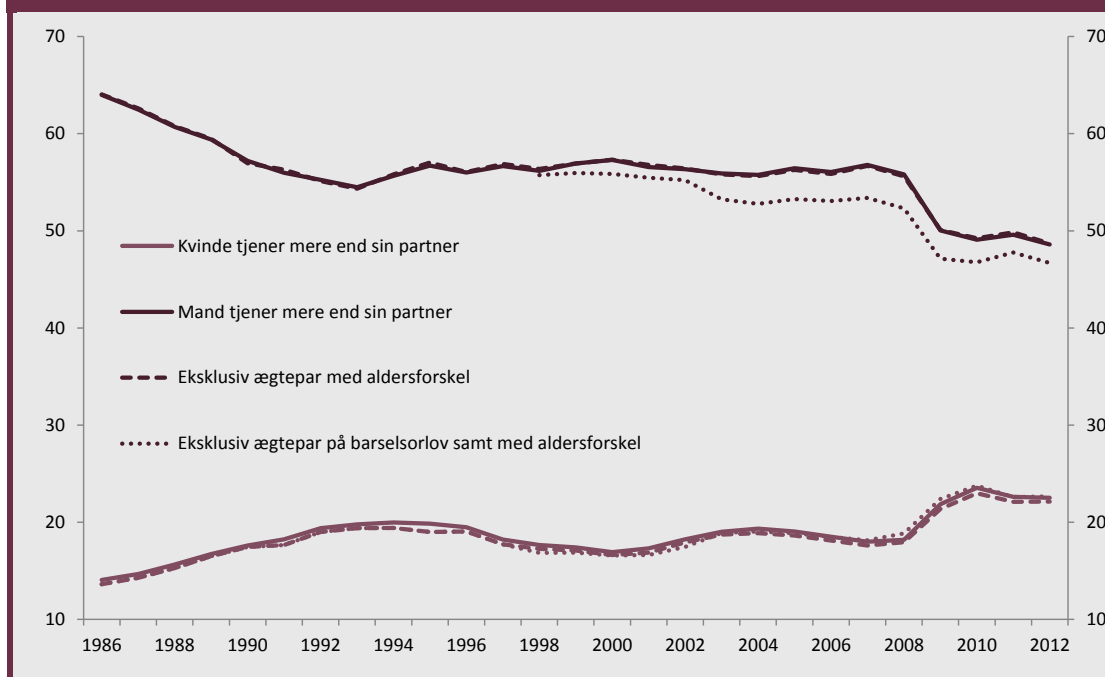
Anm.

Tal i søjlerne under "Kvinden gifter sig" angiver den andel af kvinder med de anførte uddannelsesniveauer, som er gift med mænd med et givent uddannelsesniveauer. I søjlerne under "Manden gifter sig" vises omvendt den andel af mændene med de pågældende uddannelser, der er gift med kvinder med et givent uddannelsesniveauer.

2. Kvinder gifter sig "ned" i uddannelse men op i indkomst

For ægteskaber, hvor kvinden er højst uddannet, er det manden, der tjener klart mest i omkring halvdelen af forholdene, jf. figur 3. "Klart mest" er her defineret som en forskel på mindst 20 pct. mellem de to partnere. Den andel af disse ægteskaber, hvor manden tjener (klart) mest har ligget konstant omkring 55 pct. fra starten af 1990'erne og frem til starten af den økonomiske lavkonjunktur omkring 2007, hvorefter andelen er faldet til det nuværende niveau. Faldet i 2007-2008 afspejler bl.a., at mændenes indtjening i disse ægteskaber er mere konjunkturfølsom end kvindernes, hvilket blandt andet hænger sammen med, at mænd i højere grad er ansat i konjunkturfølsomme erhverv. Fx er kvinder i højere grad ansat i den offentlige sektor.

Figur 3: Andel af gifte par i alderen 20-40 år, hvor kvinden er højere uddannet end sin partner, 1986-2012 (pct.)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Anm.: En forskel i indkomst er defineret som en forskel på mindst 20 pct. mellem de to partnere. Når der korrigeres for aldersforskel, ses der udelukkende på ægtepar med mindre end to års aldersforskel. Før 1998 findes ikke detaljerede oplysninger om afholdt barselsorlov, hvorfor der før 1998 kun er korrigeret for aldersforskelle. Indkomst er defineret som erhvervsindkomst, løn og nettooverskud af selvstændig virksomhed. Lønnen er før fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og særlig pensionsbidrag.

Manden i et ægtepar ofte ældre end kvinden, hvilket kan indebære, at manden har længere anciennitet på arbejdsmarkedet og derved har en højere indkomst. Derfor er der foretaget en beregning, hvor der udelukkende ses på ægtepar, hvor der er mindre end to års aldersforskel. Denne korrektion har kun lille indvirkning på de beregnede andele. .

Indkomstforholdene i ægteparrene er derimod påvirket af, at kvinden og/eller manden fx har været på barselsorlov i sammenligningsåret. Hvis alle de ægtepar, hvor en eller begge parter har modtaget barselsdagpenge i løbet af året, også fjernes fra opgørelsen, reduceres andelen af ægtepar, hvor kvinden er højst uddannet og manden tjener (klart) mest, med omkring 2 pct. point i 2012. ¹ Bidraget fra barselsdagpenge forøges henover årene.

Den andel af ægteskaber, hvor kvinden tjente (klart) mest, er så godt som upåvirket af korrektion for barselsdagpenge og aldersforskelle.

¹ Man er berettiget til barselsorlov i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption, såfremt man er tilknyttet arbejdsmarkedet, berettiget til arbejdsløshedsunderstøttelse eller netop har afsluttet uddannelse. Personer på kontanthjælp modtager således ikke barselsdagpenge, men fortsætter på kontanthjælp under barslen.

3. Appendiks

Tabel 2: Sandsynlighed for gifte partners uddannelsesniveau, betinget på eget uddannelsesniveau, 1987, 2000, 2012 (pct.)

		Betinget på kvindens uddannelsesniveau					Betinget på kvindens uddannelsesniveau						
1987	Kvindens uddannelse	Mandens uddannelse					Kvindens uddannelse						
			Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang		Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang
		Ufaglært	28	58	4	6	4	Ufaglært	50	31	3	14	1
		Faglært	19	65	6	7	3	Faglært	41	43	3	13	0
		Kort	16	42	11	16	14	Kort	27	37	8	26	1
		Mellem	12	28	6	35	20	Mellem	15	17	5	58	4
Lang	7	6	2	14	71	Lang	13	8	6	45	28		
2000	Kvindens uddannelse	Mandens uddannelse					Kvindens uddannelse						
			Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang		Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang
		Ufaglært	35	51	4	6	4	Ufaglært	40	42	3	13	3
		Faglært	23	62	6	6	3	Faglært	28	54	3	14	1
		Kort	18	44	15	13	9	Kort	20	42	9	24	4
		Mellem	17	36	8	24	15	Mellem	16	24	5	45	10
Lang	12	12	4	16	56	Lang	13	13	4	32	38		
2012	Kvindens uddannelse	Mandens uddannelse					Kvindens uddannelse						
			Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang		Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang
		Ufaglært	32	49	6	8	5	Ufaglært	29	38	4	22	7
		Faglært	19	63	7	6	4	Faglært	18	49	5	24	5
		Kort	15	44	17	13	11	Kort	12	31	10	34	13
		Mellem	13	38	9	23	16	Mellem	9	16	4	51	19
Lang	8	14	6	17	55	Lang	6	9	3	30	53		

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel 3: Sandsynlighed for nygifte partners uddannelsesniveau, betinget på eget uddannelsesniveau, 1987, 2000, 2012 (pct.)

		Betinget på kvindens uddannelsesniveau					Betinget på kvindens uddannelsesniveau				
1987		Mandens uddannelse					Kvindens uddannelse				
		Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang	Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang
Kvindens uddannelse	Ufaglært	43	44	2	6	5	65	22	2	9	2
	Faglært	27	58	4	7	4	50	37	2	10	1
	Kort	20	29	15	16	20	29	32	14	25	1
	Mellem	16	25	5	30	24	26	18	5	47	4
	Lang	12	7	1	12	68	21	9	6	38	26
		Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang	Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang
Kvindens uddannelse	Ufaglært	48	36	4	7	5	59	27	2	10	3
	Faglært	31	52	6	8	4	42	42	3	11	2
	Kort	19	32	18	16	16	29	31	9	27	4
	Mellem	20	25	9	27	19	25	20	4	39	12
	Lang	15	9	3	18	56	19	10	4	28	39
		Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang	Ufaglært	Faglært	Kort	Mellem	Lang
Kvindens uddannelse	Ufaglært	49	34	3	8	5	53	23	3	15	5
	Faglært	31	52	6	5	5	35	38	5	17	5
	Kort	24	34	19	14	9	20	25	14	27	14
	Mellem	23	25	8	25	19	24	10	5	44	16
	Lang	12	12	7	16	53	12	8	3	29	49

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.